

УЧЕБНА И НАУЧНА ДЕЙНОСТ, АКРЕДИТАЦИЯ И КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕ

I – УЧЕБНА ДЕЙНОСТ

– Националната художествена академия (НХА) обогатява постоянно учебната дейност и развива научна активност, изразяваща се в разностранни аспекти и с прилагане на различни механизми.

– Тези дейности започват още с кандидат-студентите, за които са организирани и се провеждат регулярно подготвителни курсове и консултации. Заедно с това през отчетния период НХА проведе и дни на отворените врати, с които достига до по-широк кръг потенциални студенти като предоставя директна информация за възможностите за обучение, специализираните ателиета, срещи с преподаватели, запознаване с учебния процес и възможностите за кариерно развитие. В рамките на разширената на кандидатстудентската кампания са посетени всички специализирани художествени гимназии от преподаватели, където са представени отделните специалности.

– Академията разшири подаване на документи за кандидатстване онлайн и процесът протича изцяло дигитализирано. Това е значително улеснение за кандидатите.

– Изпълнен е планирания прием на студенти при кандидатстудентската кампания през учебната 2025 – 2026 г.:

Общ брой на кандидатите за ОКС „бакалавър“ и „магистър“ над средно образование за 2025 г. е 583. От тях в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ след средно образование – 390, а за ОКС „магистър“ – 193 кандидати;

Общ брой на приетите в ОКС „бакалавър“ и „магистър“ след средно образование за 2025 г. е 364. От тях в ОКС „бакалавър“ са приети 230, а в ОКС „магистър“ – 134 студенти;

Подробни данни по факултети и специалности се съдържат в докладите на деканите и доклада на Директора за образование, проекти и международно сътрудничество.

– През 2025 г. с решение на Академичния съвет беше прецизиран времевия период за провеждане на кандидатдокторантските изпити. Това ще подобри значително образователната част в тази образователна и научна степен и ще се постигне по-добро планиране на научната дейност в катедрите. С новото решение кандидатдокторантските изпити се провеждат през декември в годината на утвърждаване на приема от МС, или началото на януари на следващата година, като по този начин не се допуска календарно изоставане и има пълно синхронизиране със семестриалната схема на обучение. За да бъде реализирано това решение и компенсирано календарното забавяне, бяха проведени две сесии на прием на докторанти – през септември, за учебната 2024 – 2025, и през януари 2026 г., за учебната 2025 – 2026 г. На сесията през септември 2025 г. са се явили 45 кандидата и са приети 29 докторанти. По настоящем успешно продължава януарската сесията 2026 г. Подробни данни на кандидатствали и приети докторанти в отделните сесии са представени в доклада на Директора за образование, проекти и международно сътрудничество и в докладите на деканите на двата факултета.

– Учебната дейност в НХА има и международен аспект. Той се изразява с дейности в няколко насоки. НХА продължава да изпраща студенти и преподаватели на академичен обмен по програмата Еразъм+. Студентите разширяват своите познания и умения чрез обучение за един семестър в партньорски висши училища. Заедно с изпратените по програмата български студенти, в НХА пристигат и студенти от редица европейски държави. Преподавателите се включват в краткосрочна програма за академичен обмен с продължителност пет дни. Обменът на преподаватели е и важен инструмент за обогатяване, осъвременяване и развитие на учебните програми със специфично надграждане на професионална компетентност. В рамките на партньорството с

Китайската художествена академия в Ханджоу продължава разработката на съвместна магистърска програма между двете висши училища. (Детайлен анализ на международната дейност на НХА с допълнителни данни, засягащи както развитието и обогатяването на учебния процес, така и на развитието на академичния състав, се представя в доклада на Директора за образование, проекти и международно сътрудничество.).

– НХА разширява партньорствата с други университети, с което цели обогатяване на образователните програми и развитие на компетентностно насочено образование в синхрон със съвременните изисквания към висшето образование. Тези партньорства позволяват по-пълноценно проследяване и отговор на изискванията на пазара на специалисти. В тази насока са партньорствата с Бургаския държавен университет „Проф. Асен Златаров“ (БДУ) и Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (СУ). НХА и БДУ създават съвместна магистърска специалност, която ще бъде ситуирана във Филиал Бургас. Очаква се новата специалност за започне прием на студенти през учебната 2026–2027 г. Преподаватели от СУ подготвят учебни програми за разширяване на специфично интердисциплинарни компетентности в образователни програми на ОКС „магистър“ на НХА.

II – РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА

– През 2025 г. НХА отново зае първо място за Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство в Рейтинговата система на висшите училища в Р. България.

III – ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ

– През 2025 г. представители на НХА участваха в поредица срещи и обучителни семинари, организирани от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) във връзка с програмната акредитация на висшите училища.

– Беше изготвена подробна документация, която беше предадена на НАОА през юни 2025 г. Тя включва самооценъчен доклад, подкрепен с голям брой приложения, в които са представени данни в табличен вид, диаграми и схеми. Докладът и приложенията са предадени по електронен път в съответствие с изискванията на новата онлайн система за документация НАОА, включително и таблиците с данни, свързани с индикаторите за качество. Самооценъчният доклад е изготвен под ръководството на Заместник-ректора по учебна и научна дейност, акредитация и качество на обучение с участието и на г-жа Свилена Челебийска-Матеева, Директор образование, проекти и международно сътрудничество на НХА. Докладът отразява значително подобрени данни по отношение на повишаване на качеството на обучение, развитието на академичния състав, както и за развитието на учебните ресурси. Представени са данни по всички десет стандарта в съответствие с процедурата. При сравняване на данните от предходната акредитация с тези на текущата, се отчита значително израстване на НХА. При необходимост НХА ще подаде заявление за корекция, за да бъдат разширени приложенията с допълнителни актуализирани данни.

IV – АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА

– В рамките на програмната акредитация НХА изготви и подаде необходимата документация за акредитация на докторската програма. Тя включва отделен самооценъчен доклад заедно със съответните допълнителни данни, таблици и съпътстваща информация. Документацията е подадена в същия срок през юни 2025.

– За успешното предаване на документацията за програмната акредитация и докторската акредитация в изготвянето ѝ се включиха активно ръководителите на двата факултета и всички катедри, които успяха в кратките срокове да съберат огромно по количество и висока като качество информация. В тази дейност се включиха и експерти от двата деканата, учебен отдел, международен отдел, библиотеката и други служители от администрацията. Може да се обобщи, че

качеството на представените самооценъчен доклад и приложения демонстрират и високата организация на колектива на НХА.

– Заедно изготвянето на документацията за програмната акредитация са извършени необходимите действия за изпълнение на препоръките при предишната акредитация и изготвяне на съответния отчет, като целта е подобряване на данните за предстоящата.

V – РАЗВИТИЕ НА УЧЕБНИТЕ ПЛАНОВЕ И УЧЕБНИТЕ ПРОГРАМИ

– В рамките на усъвършенстването на учебния процес регулярно се развиват и обогатяват учебни програми и се правят корекции и разработки в учебните планове в различни катедри.

– През 2025 г. беше извършен цялостен мониторинг на учебните програми на всички дисциплини в учебните планове на специалностите в ОКС „бакалавър“ и „магистър“ в НХА. Такъв мащабен преглед и критична оценка се извършва за първи път от повече от десетилетие. В този процес бяха модернизирани и усъвършенствани голям брой програми по учебни дисциплини.

– Беше осъвременен и актуализиран общ шаблон за изготвяне на учебните програми по отделните дисциплини. Това позволява синхрон и прецизност в оценяването на учебната документация и е съобразено със съвременното развитие на образователния процес.

– През изминалата година беше усъвършенствана и осъвременена структурата на учебния план за магистърските програми в отговор на развитието на образователния процес в ОКС „магистър“.

– Според изискванията на системата по качество на НХА всички промени са разглеждани и санкционирани от Факултетните комисии по качеството, Факултетните съвети, Академичната комисия по качество и Академичния съвет в рамките на академичната система за контрол на качеството на обучение. Академичната комисия редовно докладва становища по искания за признаване на чуждестранни дипломи на кандидат-студенти и кандидат-докторанти и

излиза със становища и предложения до Академичния съвет за вземане на решения.

– През 2025 г. завърши процедурата на НХА по приемане и въвеждане на нова магистърска програма във филиала в Бургас: „Опазване на подводното културно наследство“. Това разширява възможности за обучение във Филиала и в ОКС „магистър“. Приета е и нова магистърска програма в катедра „Моден дизайн“. Извършени са актуализации и корекции на учебни планове в катедри от двата факултета.

– Въведената електронна главна книга автоматизира и улеснява администрирането на учебния процес. През миналата година бяха въведени и нови функционалности, които позволяват допълнително автоматизиране на някои задачи.

VI – ДОСТЪП ДО ПЛАТЕНИ БАЗИ ДАННИ И БЕЗПЛАТНИ БАЗИ ДАННИ

– НХА продължава участието си в Национална програма на МОН „Стимулиране на публикационната активност в авторитетни международни списания и отворения достъп до научна информация“ осигуряваща свободен достъп до следните бази данни: Web of Science, Scopus, Scival, Science direct (януари 2025 г.). По тази програма НХА вече получи регистрация за достъп до базата данни SCOPUS. През 2025 г. беше извършена техническа корекция на регистрацията на НХА, с което се осигури правилно функциониране и използване на базата данни.

– Продължен е договорът за достъп до EBSCO – една от най-големите платени световни научни бази данни. НХА осигурява най-високото ниво на ползване на ресурсите на EBSCO, което е гордост за всяка престижна академична институция.

– През 2025 г. беше сключен договор и за достъп до JSTOR, друга голяма база данни с научна литература. Така НХА значително разшири изследователските възможности за преподаватели, докторанти и студенти.

– За коректното боравене с библиографски източници академичния съвет взе решение за закупуване на новия стандарт за цитиране БДС ISO 690:2021.

VII — НАУЧНА ДЕЙНОСТ

- Част от активната научна дейност се развива и в онлайн списанието „Изкуство и критика“, издание на НХА. Списанието вече изисква авторите да имат ORCID регистрация при подаване на материалите за публикуване. Това прави авторите по-откриваеми в научната литература. От 2025 г. списанието вече има и абонамент за генериране на DOI номера. С тази нова функция за всички публикации ще бъдат въвеждани подробни метаданни, с което те ще стават по-разпознаваеми в световните бази данни. Това е и важна стъпка към регистрацията „Изкуство и критика“ в SCOPUS и Web of Science. В редакционния съвет вече са включени и чуждестранни учени и изследователи от областта на изкуството и хуманитарните науки. Научното рецензиране на предложените статии вече се извършва и от външни за НХА учени. Тези нови елементи в развитието на списанието позволиха то да бъде индексирано в CEEOL и в престижната база данни Index Copernicus. Това допълнително повишава наукометричните показатели на изданието.
- За етичното провеждане на научната дейност е продължен абонамента за антиплагиатския софтуер StrikePlagiarism.
- НХА успешно реализира и отчете участието във втория етап на програмата „Млади учени и постдокторати 2.0“.
- През отчетния период бяха подадени две проектни предложения във Фонд „Научни изследвания“ по BNSF-1.004 – Конкурс за проекти по програми за двустранно сътрудничество България – Словакия – 2025 г.
- НХА подготвя участие като бенефициент в програмата „Модернизация на висшите училища 2.0“.
- Участия в научни конференции и конгреси:
„Текст и изображение“, III Международна интердисциплинарна конференция, НАТФИЗ, 11-13.09.2025. участие взеха преподаватели и докторанти от Катедра „Изкуствознание“:

НИКОЛОВА, Сузана, Връзката между текст и изображение в живописа на Свилен Стефанов“

АНДИРКОВА, Мария, Българското изобразително изкуство в края на 60-те години на хх век в контекста на дебатите за ОХИ’ 69

ЖДРАКОВ, Зарко, Нефритената богиня майка в митологичен и етнографски контекст

ИЛИЕВ, Теодор, Терминологичният апарат на българското изкуствознание през 60-те години на хх век и дефинирането на новия канон

Научно-практическа конференция „Изкуство – критически рефлексии“ 27–29 ноември 2025 , СУ „Св. Климент Охридски“:

ГАТЕВ, Генади, „Изкуството във времето на липсващото време (Проблеми на изкуството на съвременността)“

СТОЯНОВА-ДЖАМБАЗОВА, Екатерина, „Технологически анализ на текстилно църковно произведение от втората половина на XIX век“

Международна научна конференция “Ancient And Advanced Materials: Bridging Science And Cultural Heritage” (AAM-INFRAMAT 2025), Varna, 23 – 27 September 2025:

BELISHKI, Stefan, STOYANOVA-DZHAMBAZOVA, Ekaterina, VATOV, Alexander, ABDEEV, Georgi, LEVICHAROV, Ivaylo, Multianalytical Approach in the study of the Painting Zadushnitsa (1890) by Ivan Mrkvicka

STOYANOVA-DZHAMBAZOVA, Ekaterina, VARADINOVA- PAPADAKI, Silvia, Preparing of standard patterns for methods of vibrational spectroscopy

VATOV, Alexander, HARALAMPIEV, Nikifor, Technological and Photographic Process Research on Colored Photographs from the Collection of the National Museum of History, Sofia

KARAILIEVA, Violeta TSVETKOV, Martin, The story of a bronze amulet: a case study of the manufacturing process through analytical data

Национална конференция „Форум реставрация 2025“, ноември 2025. Гьоте институт, София:

БЕЛИШКИ, Стефан, СТОЯНОВА-ДЖАМБАЗОВА, Екатерина, ВЪТОВ, Александър, АВДЕЕВ, Георги, ЛЕВИЧАРОВ, Ивайло, „Технологично проучване на картината „Задущница“ (1890) от Иван Мърквичка“

ВЪТОВ, Александър, ХАРАЛАМПИЕВ, Никифор. „Изследване на оцветени фотографии от колекцията на НИМ“.

XIII Международна конференция „Съвременни технологии в културно-историческото наследство“, 20–21 НОЕМВРИ 2025 г.:

СТОЯНОВА-ДЖАМБАЗОВА, Екатерина, „Недеструктивни инструментални методи, използвани при технологическо изследване на църковно произведение от текстил“

30th European Association of Archaeologists Annual Meeting in Rome:

KARAILIEVA, Violeta, Archaeometry study and restoration of Roman bronze vessels from Burgas. Session theme: 2. Archaeological Sciences, Humanities and Digital Era: Bridging the Gaps.

Международната научна конференция „От сетивното към визуалното“ – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, 29 ноември 2025 г.:

БЛАГОЕВА, Петя, Визуална грамотност в ранна възраст: студентски уъркшоп за създаване на инфографики за деца

XIII Международна научна конференция „Съвременни технологии в културно-историческото наследство“. Организирана от КИН и Група цвят България, проведена в ТУ 21–22 ноември 2025 г.:

МИНКОВА, Величка, доклад

БЛАГОЕВА, Петя, доклад

– Научни публикации:

НИКОЛОВА, Сузана. 2025. Баща. Дъщеря. Художници. Изложба на Дило Дилов и Долорес Дилова. Бюлетин СБХ, брой 3, 2025, с. 74-75, ISSN 1313-9622 СБХ :: SBH-Buletin-03-2025.pdf

НИКОЛОВА, Сузана. 2025. Иван Пеев. Графика. 70 години от рождението на художника. Бюлетин СБХ, брой 3, 2025, с. 65-65, ISSN 1313-9622 СБХ :: SBH-Buletin-03-2025.pdf

НИКОЛОВА, Сузана, 2025. Симеон Николов (1944-2022). Живопис. Бюлетин СБХ, брой 1, 2025, с. 38-39, ISSN 1313-9622 СБХ :: SBH-Buletin-01-2025.pdf

НИКОЛОВА, Сузана, 2025. Съвременни български наивисти. Неоткритият наив. Втора част, София, 2025, предговор ISBN 978-619-271-067-5

НИКОЛОВА, Сузана, Иван Маразов, Димитър Г. Димитров. 2025 АЗ, ХУДОЖНИКЪТ. 90 години от рождението на художника Стефан Гацев. СГХГ

ДОНЕВСКА, Б. Графики от фонда на Военно-историческия музей в Плевен. – В: Литографии от Регионален военно-исторически музей – Плевен. Плевен, 2025, ISBN 978-954-92822-7-6

ДОНЕВСКА, Б. Традиционните иконографски архетипи като част от моделите за авторова идентификация в новото и съвременното българско изкуство. –В: Текст и изображение II. Сборник материали от научна конференция. С., 2025 (под печат)

ГАТЕВ, Г. От ритуал към алгоритъм: Хибридният образ на изкуството и съдбата на въображението. Списание Литературата/literaturata 35 брой. 2025

ГАТЕВ, Г. Смущения/изгубен свят. Бюлетин СБХ. 02/2025

ЖДРАКОВ, Зарко, ТЕРЗИЕВ, Пламен. За царското погребение № 46 от варненския халколитен некропол. – В: Текст и изображение II. Сборник материали от научна конференция. С., 2025 (под печат)

НИКОЛОВА, Сузана. Художникът Владимир Рилски и Родопите. Изграждане на оригинален стил между възрожденската иконопис и съвременния пластичен език. . – В: Текст и изображение II. Сборник материали от научна конференция. С., 2025 (под печат)

КЪНЕВА, Капка, Теория и методика на преподаването по арт книга в България. Изобразителните, пространствени и конструктивни подходи в творчеството на Регина Далкалъчева като принос към разбирането на проблема „арт книга,

Издател. 2025. Том XXVII, книжка 1, с. 61-73. ISSN - 1310-4624 (Print). ISSN - 2367-9158 (Online). DOI: <https://doi.org/10.70300/3HTPOturjuB9Gyb>

ЦАНЕВ, Петер, Транстемпорална естетика, 2025, НХА, ISBN: 9786197827002

СПАСОВА, Албена, Атанас Гаджев – Мештра, ISBN 978-619-91175-2-1

СПАСОВА, Албена, 11. Международно триенале на сценичния плакат – София, ISSN 2683-0043

ХАРИЗАНОВ, Васил, 2025. Бетонната скулптура като възплъщение на градската модерност. Технологични аспекти на фeroциментните скулптури – Международна научна конференция, „Визуални изследвания“, Велико търново, списание Визуални изследвания (2025) Том 9 Брой 3

ХАРИЗАНОВ, Васил, 2025. „Комбинирането на лавообразна и реактивна глазура - художествена визия, изразност и технологични особености“ – Международна научна конференция, „Визуални изследвания“, Велико Търново, 24-25 октомври 2025 година

ХАРИЗАНОВ, Васил, 2025. „Прилагане на техниката кинцуги при бетонни изделия. креативност и технологични предизвикателства.“ – Дизайн & приложни изкуства, научна конференция НХА, София 2025

МИНКОВА, Величка, Ганчев, Захари, Милев, Елизар (съставители), Дизайн и приложни изкуства 2025, НХА,
https://nha.bg/uploads/ckeditor/Design_and_Applied_Arts_Sbornik_2025_1.pdf

МИНКОВ, Арсен, 2025. Изкуствено изкуство. За изкуството или човекът и машината. В: Научна конференция „Дизайн@приложни изкуства“2025. Сборник доклади от научна конференция. София: НХА, ISSN 2815-4932. с.175 – 181.

МИНКОВА, Величка, 2025. Конструктивната игра и модулния конструктор – стимулации на детското въображение и креативност. Съвременният дизайн на игрови средства. В: Научна конференция „Дизайн@приложни изкуства“ 2025. Сборник доклади от научна конференция. София: НХА, ISSN 2815-4932. с.182 – 191.

ГАЙТАНДЖИЕВА, Рая, 2025. Играта в контекста на интегралното образование. В: Научна конференция „Дизайн@приложни изкуства“2025. Сборник доклади от научна конференция. София: НХА, ISSN 2815-4932. с.348 – 354.

БЛАГОЕВА, Петя, 2025. Визуализация, инфографики и графичен дизайн: история и развитие на визуалната комуникация чрез информационни графики. В: Научна конференция „Дизайн@приложни изкуства“ 2025. Сборник доклади от научна конференция. София: НХА, ISSN 2815-4932. с.286 – 306.

ГРУЕВ, Емил, 2025. Анализ на художествените стилове в компютърните игри. В: Научна конференция „Дизайн@приложни изкуства“2025. Сборник доклади от научна конференция. София: НХА, ISSN 2815-4932. с.249 – 257.

ДИНКОВА, Станислава, 2025. Дизайнът на игровите и образователни средства в помощ на СТЕМ обучението в детските градини. В: Научна конференция „Дизайн и приложни изкуства“ 2025. Сборник доклади от научна конференция. София: НХА, ISSN 2815-4932. с.192 – 200.

БЕЛИШКИ, Стефан, ВЪТОВ, Александър, СТОЯНОВА-ДЖАМБАЗОВА, Екатерина и ЛЕВИЧАРОВ, Ивайло. “Ръченица” на Иван Мърквичка. Технологично проучване. В: Сборник в чест на Иванка Гергова. София: Институт за изследване на изкуствата БАН. (под печат)

HARALAMPIEV, Nikifor, TAPINI, Laura Melpomeni, DANZL, Thomas, BELISHKI, Stefan, IVANOVA, Dora, ROTERS, Jonas, THALGUTER, Nadia, HEINBACH, Jana and ILIEV, Radoslav. Caring For The Next Generation. Emergency Measures For The Buzludzha Monument Mosaics. In: Conserving Mosaics in a Changing Environment: Challenges and Opportunities. Proceedings of the 14th Conference of the International Committee for the Conservation of Mosaics, Plovdiv, Bulgaria, 24–28 October 2022. NARDI, Roberto, CHLOUVERAKI, Stefania and KATRAKAZIS, Theocharis (eds.). Florence: Edifir, 2025, 183–197.

СТОЯНОВА-ДЖАМБАЗОВА, Екатерина, „Технологично изследване на икона от XIX век с помощта на неинвазивни и микроинвазивни аналитични методи“ в „Изкуство и критика“, 2025. Бр. 2, с. 5-11.

YANCHEVA, Denitsa, STOYANOVA-DZHAMBASOVA, Ekaterinaq ATANASOVA-VLADIMIROVA, S., DKYURANOVA, STAMBOLIYSKA, Bistra, "The Characterization of Commercial and Historical Textiles Using a Combination of Micro-Chemical, Microscopic and Infrared Spectroscopic Methods" in "Applied Sciences" 2025, 15, 9367. <https://doi.org/10.3390/app15179367>;

СТОЯНОВА-ДЖАМБАЗОВА, Екатерина, „Технологическо изследване на маслена картина от края на 19-и век с използването на неинвазивни и микроинвазивни аналитични методи“ в „Известия на варненския музей“, 2025 (под печат);

СТОЯНОВА-ДЖАМБАЗОВА, Екатерина, Неинвазивни и микроинвазивни аналитични техники, приложени при изследване на маслена картина от 80-те години на XX век, в „Изкуство и критика“, 2025. Бр. 1, с. 76-85.

KARAILIEVA, Violeta, 2024: „Archaeometry study and conservation and restoration of Roman bronze vessels from Regional History Museum of Burgas“, в списание Проблеми на Изкуството, бр. 1 за 2024г., 74-83.

КАРАИЛИЕВА, Виолета, АВДЕЕВ, Георги, АНДРЕЕВА, Рени, 2024: „Реставрация и анализ на повърхностното покритие на амфора от подводните разкопки при р. Ропотамо“, в Известия на Бургаския Музей – в памет на проф. дин. Иван Карайотов, Том IX, 2024, 353-370

– Други дейности:

През отчетния периода беше ревизиран и осъвременен правилника за дейността на НХА, което има положителен ефект и върху учебния процес.

През 2025 г. започна модернизация и реконструкция на северната сграда на ул. „Шипка“ № 1. Във връзка с протичащите ремонтни дейности специалностите с ателиета в тази сграда бяха настанени временно в други две сгради на НХА: на бул. „Цариградско шосе“ № 73 и на бул. „Г. М. Димитров“ № 100. За тази цел бяха извършени и необходими частични ремонти и адаптиране на ателиета. Успешното планиране и навременната ре-локация на специалностите гарантира пълноценно провеждане на образователния процес на всички катедри.